

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมดำรงชีวิตในสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มุ่งพัฒนาคนอย่างรอบด้าน มีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการด้านการศึกษา ทั้งในเนื้อหา กระบวนการ และกิจกรรมให้สมบูรณ์ โดยมีการปลูกฝังเพื่อเสริมสร้างศาสนา ศิลปะ ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากนโยบายการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 -2554) การพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานศึกษามีแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานให้เกิดขึ้น ได้แก่ คุณธรรมเรื่องความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ การปลูกฝังคุณธรรมนี้เกิดจากการสอนสั่ง การอบรม การฝึกให้ทำ การนำไปดู การชมเชย เมื่อเด็กทำดี ให้กำลังใจเมื่อเขาประสบความสำเร็จในการทำดี การอบรม และเป็นตัวแบบที่ดีของผู้ใหญ่ในบ้าน ในชุมชน และในสังคมประเทศ ในสถานศึกษาปฐมวัยจัดให้มีการจัดประสบการณ์ที่เน้นเป้าหมายการปลูกฝังคุณธรรมควบคู่การจัดประสบการณ์ด้านความรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ฝึกทักษะชีวิต การคิดสร้างสรรค์ การใฝ่หาความรู้ เรียนรู้จากภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เรียนรู้เทคโนโลยีพื้นบ้านที่พึ่งพาตนเอง ปลูกฝังจิตใจที่รักท้องถิ่น และรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทั้งหมดนี้อยู่บนพื้นฐานการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติและการแนะนำเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551, หน้า 3) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในระยะที่ 5 มุ่งเน้นให้มีการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่โดยให้ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยพร้อมที่จะจัดการศึกษาปฐมวัยได้ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ส่งเสริมการสนับสนุนในด้านวิชาการสำหรับเด็กปฐมวัยพร้อมที่จะมีการพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มตามศักยภาพในวุฒิภาวะ (สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2543, หน้า 3) ซึ่งมาตราที่ 6 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตด้วยตนเองสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 8-9) ในมาตราที่ 23 เน้นถึงการจัดการศึกษา ในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยให้ความสำคัญของการบูรณาการความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของระดับการศึกษานั้น ๆ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า22) แนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามมาตราที่ 24 ซึ่งได้กำหนดในการจัดการศึกษา ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ เน้นทั้งความรู้ คุณธรรมและบูรณาการตามความเหมาะสม ตลอดจนการจัดกระบวนการเรียนรู้จัดให้เหมาะสม กับความสนใจความถนัด พร้อมทั้งจะคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะการคิด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก, หน้า 15-16) ในมาตราที่ 28 ได้มีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลเพื่อให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและ ศักยภาพรวมทั้งด้านวิชาการ ให้ตรงสาระของหลักสูตรนั้น ๆ ต้องมุ่งที่จะพัฒนาคนที่มีความแตกต่างให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคมที่นั้น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 28) เพื่อจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและนำไปปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการให้เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษา มาตราที่ 22 ได้เน้นให้มีการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้านได้ฝึกการทำงาน และการอยู่ร่วมกันทั้งเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในระยะเวลาที่เหมาะสมมีการยืดหยุ่นได้ตามความสนใจ และความต้องการของเด็กให้มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 19-20)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตของเด็ก ซึ่งการศึกษาระดับนี้มีหลักการสำคัญ คือให้การอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับให้การศึกษา เพื่อให้เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างของบุคคลโดยมุ่งหมายเพื่อพัฒนาปรับเปลี่ยนเด็กปฐมวัยให้มีการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และการเรียนรู้เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตลอดจนมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก ซึ่งได้แนวทางพร้อมการจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการนั้น ต้องมีการส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะในการใช้ในชีวิตประจำวัน และได้มีการสอดแทรกในด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นการจัดกิจกรรมซ้ำ ๆ เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนา (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 40-43) ในการจัดการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กมีปรัชญาการจัดอยู่บนพื้นฐานที่ว่าวัยนี้ เป็นวัยที่มีความสำคัญต่ออนาคตของเด็ก เด็กจะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็กแต่ละคน ต้องให้

โอกาสเด็กได้ช่วยเหลือตนเองในกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสดำเนินการ คิดสร้างสรรค์ ทดลอง และคิดแก้ปัญหา ในการจัดการศึกษาของกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพทุกด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 11-23) ในการพัฒนาเด็กที่จะให้สมบูรณ์ควรครอบคลุมถึงพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและจริยธรรม การสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมต้องเริ่มต้น ตั้งแต่ปฐมวัย ทั้งที่เป็นการสอนโดยตรงด้วยการใช้กิจกรรมที่สนุกสนาน รวมถึงการสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้และตลอดจนการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมพฤติกรรมของ คุณธรรมและจริยธรรมที่สังคมต้องการ (วาศี ทองสวัสดิ์, 2540, กรกฎาคม 25) เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าและจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของชาติในอนาคตดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควรที่จะได้รับการ พัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ วัยเด็กเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต การเรียนรู้ของเด็ก จะมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมากเด็กจะได้รับการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ผู้ใหญ่ บางคนมองไม่เห็นถึงความสำคัญของเด็กปล่อยให้เด็กเติบโตตามยถากรรมและไม่มีการส่งเสริม การศึกษาระดับปฐมวัยแต่มุ่งที่จะอ่านออกเขียนได้ โดยไม่ได้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนา การศึกษาระดับปฐมวัยให้มีการพัฒนาการในด้านต่างๆ (จามรี สุวานันท์, 2545, หน้า 10)

กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำ ความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของ กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงโดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมี สุข มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 8 คุณธรรมพื้นฐาน ได้แก่ 1) ขยัน คือ ความตั้งใจเพียร พยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ความขยัน ต้องปฏิบัติควบคู่กับการ ใช้สติปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จ 2) ประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควรพอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ 3) ความซื่อสัตย์ คือ ประพฤติตรงไม่เอะเอยียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ทัดทาน จริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ 4) มีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและ วินัยต่อสังคม 5) สุภาพ คือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยาที่งดงาม มีสัมมาคารวะ 6) สะอาด คือ ปราศจาก ความมัวหมอง ทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจ แก่ผู้พบเห็น 7) สามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุตามที่ต้องการ การเกิดงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง หลากหลาย ความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกว่า สมานันท์ และ 8) มีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็น ออกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน (สำนักงานเลขาธิการ, 2551, หน้า3)

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะสำคัญ ที่ควรปลูกฝังในตัวเด็ก เพราะเด็กที่มีความรับผิดชอบ จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและที่สำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้น ต้องมีการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันได้ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ กระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองมีการตัดสินใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองได้เห็นคุณค่าและความสามารถของตน มีการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์, 2542, หน้า 13 - 14) การปลูกฝังจริยธรรมให้กับประชากรจึงเป็นเรื่องสำคัญ และที่ผ่านมาในการจัดการศึกษา ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาด้านจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป้าหมายที่สำคัญ คือ การมีสังคมที่พึงปรารถนามีครอบครัวที่อบอุ่น มีชุมชนที่เข้มแข็งและประเทศชาติมั่นคง ในการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย ควรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสุข มีศีลธรรม มีการศึกษาให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มีระเบียบวินัย และให้ได้เห็นคุณค่าทางศาสนาประเพณีวัฒนธรรมไทยในการพัฒนาคนให้บรรลุถึงเป้าหมาย ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญและได้เห็นคุณค่าของตนเอง ในการสร้างเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยให้ความสำคัญ ในการสร้างเสริมด้านจริยธรรมทัดเทียมกับความรู้ทางด้านวิชาการ ให้มีความรับผิดชอบเป็นจริยธรรมที่สำคัญในการปลูกฝังเพื่อที่จะทำให้บรรลุจุดหมายได้ พลเมืองที่มีแต่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองจะดำเนินกิจกรรมได้ประสบความสำเร็จแล้วพร้อมที่จะเป็นกำลังสำคัญให้กับประเทศชาติได้และสร้างความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 9 - 20)

การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนโดยมีการเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย เข้าใจความเป็นไปของสังคม ตามสภาพที่เป็นจริงและผู้เรียนได้เกิดความรู้แบบองค์รวมตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (ศุภวรรณ เล็กวิไล, 2548, หน้า 81) และลักษณะสำคัญของการบูรณาการทำได้หลายระดับ โดยเป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ของวิชาต่าง ๆ ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจเน้นทั้งความรู้และเจตคติ ค่านิยม ความสนใจ สุนทรียภาพความรู้และการกระทำ เน้นทั้งความรู้และทักษะพิสัย สิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน สิ่งที่เรียนในโรงเรียนต้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อชีวิต สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น (โรงเรียนวิทยานุกูลนารี, 2551, หน้า 2) หัวใจสำคัญที่ทำให้ครูผู้สอนประสบความสำเร็จ คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีการยึดหยุ่นตามสภาพการณ์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและมีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ได้ตรงตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ (กรมการคำภายใน กระทรวงพาณิชย์, 2546, หน้า 8) ซึ่งครูส่วนมากมักจะขาดในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดีไม่ได้จัดทำแผนการสอนอย่างเป็นระบบส่งผลทำให้กิจกรรมการเรียนรู้อยู่ของเด็กนั้น ไม่ได้มีความสนุก ไม่ได้สร้างความสนใจทำให้เด็กเบื่อต่อการเรียนซึ่งปัญหาที่ได้พบนั้นครูส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ ทักษะและการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเน้น

การสอนให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้มากกว่าในการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรม จริยธรรมและในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศไม่เป็นทางการ ผู้เรียนมีโอกาสนำความคิด ประสพการณ์ ความสามารถ ทักษะหลาย ๆ ด้านในเวลาพร้อมกัน ในการดำเนินชีวิตจริงมีการยอมรับและ เข้าใจความคิดของบุคคลอื่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและได้ทำงานร่วมกับเพื่อนในสังคมได้ สิ่ง ที่เด็กได้จากการเรียนรู้ เป็นประสบการณ์จริงในการพัฒนาดำรงชีวิตเพื่อที่จะให้เด็กได้รับความรู้สึกรู้สึจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับและมีความเข้าใจตนเองและเพื่อนในสังคมที่เป็นไป ในทางดีงาม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547, หน้า 19)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เพราะการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการภายในสาระการเรียนรู้โดยเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้กับผู้เรียนผ่านการมีส่วนร่วมในการทำงานโดยนำประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบสูงขึ้นและเป็นแนวทางแก่ครูผู้เกี่ยวข้องกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในการนำไปประยุกต์ใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ
2. เด็กปฐมวัยมีความรับผิดชอบสูงขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้สนใจทั่วไป นำแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการไปใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบให้แก่เด็กปฐมวัยได้
4. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้สนใจทั่วไป นำแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการไปใช้ในการพัฒนาด้านการมีวินัยให้แก่เด็กปฐมวัยได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของสหวิทยาเขตเขื่อนกระเสียว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 151 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนนิคมสร้างตนเองกระเสียว 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling or judgement sampling) มีเด็กจำนวน 30 คน

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม ความรับผิดชอบต่อสังคม

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โดยทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 32 วัน

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์แบบบูรณาการโดยเลือกจัดประสบการณ์ จำนวน 8 หน่วยการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หนูเป็นเด็กไทย
2. ปลอดภัยไว้ก่อน
3. ครอบครัวของฉัน
4. ถ้าเวรวัน
5. ผีเสื้อแสนสวย
6. ต้นไม้ของหนู
7. ดาวิเศษ
8. ของเล่นของใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กซึ่งกำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองกระเสียว 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง บุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนพร้อมไปด้วยจิตใจที่มีแต่ความดีงามและเป็นที่ยอมรับของสังคมสามารถดำรงชีวิตในสังคมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ จะทำให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมเป็นไปตามแนวทางของคุณธรรม จริยธรรม ประเภทของความรับผิดชอบ ผู้วิจัยได้แบ่งความรับผิดชอบในระดับปฐมวัย ออกเป็น 3 ประเภท

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ เด็กที่มุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จด้วยตนเองทันเวลาที่กำหนด หยิบอุปกรณ์นำมาใช้กิจกรรมได้ด้วยตนเอง ดูแลตนเองถึงความปลอดภัยขณะใช้อุปกรณ์ทำกิจกรรมให้ถูกวิธี เก็บอุปกรณ์ได้ด้วยตนเองเมื่อเลิกใช้กิจกรรม มีมารยาทในการทำกิจกรรมไม่รบกวนผู้อื่น

2. ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม ได้แก่ เด็กที่มีการช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มทำกิจกรรมจนสำเร็จทันเวลาที่กำหนด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการยอมรับของกลุ่ม การช่วยหยิบอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมของกลุ่ม การวางแผนในการทำกิจกรรมกลุ่ม การช่วยเก็บอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้กิจกรรมของกลุ่ม

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การแบ่งปันอุปกรณ์ให้กลุ่มอื่น ๆ ในการทำกิจกรรม การช่วยเก็บกวาดห้องเรียนหลังเลิกกิจกรรม รู้จักการใช้อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมอย่างประหยัด ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เมื่อหลังเลิกใช้ทำกิจกรรม การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของห้องเรียน

การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยนำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก นำมาสอนในกิจกรรมสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

1. ขั้นนำ เป็นการสนทนาเด็กและครูตามเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้แต่ละวัน ซึ่งเนื้อหาเป็นการบูรณาการถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

2. ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมรายเดี่ยวที่ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ ด้วยตนเองและรายกลุ่มที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำงานได้ส่งผลถึงพฤติกรรมแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ตลอดจนส่งเสริมด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและสติปัญญา

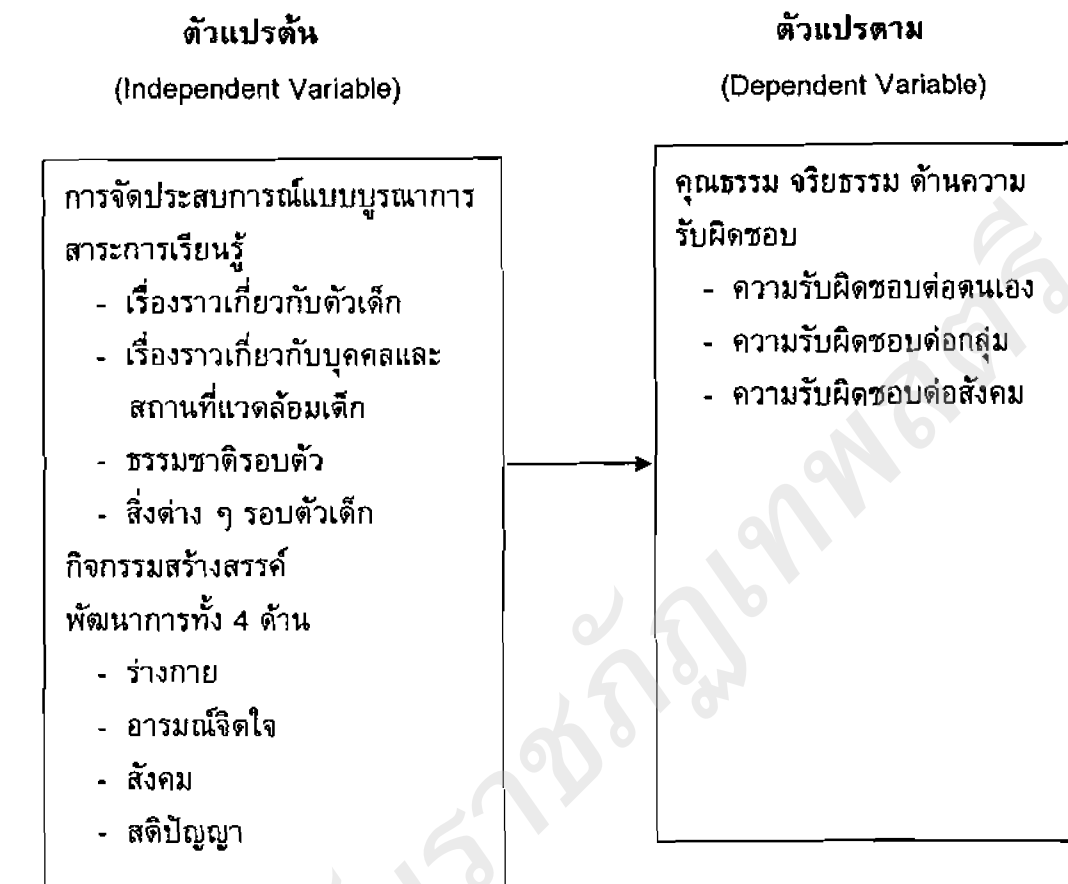
3. ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมรายเดี่ยวที่เด็กนำมาเสนอด้วยตนเองและรายกลุ่มที่เด็กอาสาสมัครออกมานำเสนอผลงานมีผลต่อการพัฒนาทักษะด้านความคิดและพัฒนาทักษะทางภาษา

แผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้มาเชื่อมโยงกระบวนการสอน การสร้างคุณธรรม จริยธรรม และมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อปลูกฝังให้เด็กแสดงถึงความรับผิดชอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เป็นการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กปฐมวัย ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1-9) ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดคือ ครูผู้สอนที่จะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กและสังคมการมีส่วนร่วมนี้ นับเป็นพันธกิจของโรงเรียนที่มีต่อสังคมเป็นบูรณาการความคิดของทุกฝ่ายร่วมกันพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้นขั้นตอนการสอนแบบบูรณาการประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นการสนทนาเด็กและครูตามเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้แต่ละวัน ซึ่งเนื้อหาเป็นการบูรณาการถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก
2. ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมรายเดี่ยวที่เด็กลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเองและรายกลุ่มที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำงาน ได้ส่งผลถึงพฤติกรรมแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ตลอดจนส่งเสริมด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และสติปัญญา
3. ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมรายเดี่ยวที่เด็กมานำเสนอด้วยตนเองและรายกลุ่มที่เด็กอาสาสมัครออกมานำเสนอผลงาน มีผลต่อการพัฒนาทักษะด้านความคิดและพัฒนาทักษะทางภาษา

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ